

Տրւագրութիւն

ՕՐԱԳԻՐ

Յարցական Բանասիրական և Հոգեբանական

ԵՐԵՎԱՆ, ՏԵՄԵՐ, 19-20 Հունիս:

ՕՐԱԳԻՐ

ՈՒՐԵՎԱՆ, 29 Հունիս, 1843

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոստանդնուպոլիս, 19-20 Հունիս:

Սերժիայի վեճը դեռ մի և նոյն վեճակի մէջ է, և մենք ինչ որ ցանկանաք մը եղած չէ անոր համար. ու անանկ կրկին ծրելի. որ պիտի երկնայնայ աս գործը. չիմակահիմայ ասկէջ ուրիշ քաղաքական երեւելի գործ մը չունի խորհրդոյն Վառու. ու աս ալ ինչպէս յայտնի կերպով, անշուշտ հաճելի կերպով մը պիտի վերջանայ:

Օսմանեան տէրութեան բոլոր պաշտօնատարները մեծ փութով հոգ կը տանին քանի մը ատենէն ի վեր ներքին գործերու բարեկարգութեան համար:

Ինչո՞ւ չարթու արտաքին կարգի սուրհանդակով մը Պաքիէն խրկուեցաւ Վ. Վահագնաւորութեան հրովարտակը, որ Վալաքիայի Պիպէսքո նոր իշխանին ընտրութեան կը հաստատուէ. նմանապէս անոր իշխանութեան պէտքերը և նշանը:

Իս անգամ առողջութեան ատենանը լուր առաւ Պիպէսքոն որ իր գործակալը կը գրէ, թէ աս քաղաքին իրեք ժամ հեռու գիւղի մէջ ժամնախտ կ'այ, ու օրը ինչնան 10 զիպլաւ կը պատահի եղեր: Իսողջութեան ատենանը իմանալով նաև որ հիւանդութիւն եղած գեղը հաղորդակցութիւն ըրեր է Պիպէսքոյն ու բոլոր շրջակայ գեղերուն հետ որոշեց թէ այսուհետեւ ինչ որ զայ լսորհատանէն, թէ սպարներ և թէ ճամբորդ, 15 օր քարանդինա ընեն:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ԴՐԱՄԲ

Պէտք է ընդունիլ զանաք ինչպէս որ կանցնին և ոչ թէ իրենց ճիշդ ատենով:

Չեմ գիտեր յերաւի թէ ինչ ոչլանդակ մտածմունքներ միտքս կուգային երեկ իրիկուն երբ որ սկսայ բաղդատութիւն մը ընել մարդկանց ու դրամներուն մէջ..... Կուցէ առջի անգամ աս կերպ մտածմունք մը անպատշաճ ու ծաղրական բան մը պիտի երևայ ձեզի: Իրաւ որ ես ալ ասոր վրայ կրկին մտածելով ինծի ալ անանկ կը թուի. սակայն երեկ իրիկուն ես հաստատեցի զան հնարաւոր կերպով մը, ու աղէկ բաղդատելէս ետքը մարդիկները ու դրամները, տեսայ որ ստոյգ մեծ յարաբերութիւն մը կ'այ անոնց մէջ, և թէ կրնան բաղդատուիլ մէկմէկու հետ:

Իայց չեմ յիշեր որոշակի թէ ինչ էին իմ բաղդատութեանս ներհակ աստիճանները, որոնց վրայ ըրած ձեռնակութիւններս հաստատեցին այն խօսքերը որ ես ինքիմէս կը նշեի. աղէկ գիտեմ որ թուեցաւ ինծի թէ մար-

ինչնան ուրիշ նոր կարգադրութիւն մը ըլլայ:

Սակայն Պիպէսքոյն առողջութեան հոգաբարձուներուն ըրած զգուշութեանը նայելով, կը յուսացի որ չուտով կը վերջանայ աս հիւանդութիւնը:

— Իստորիայի դեպքանին փոխանորդը իր կառավարութեան հրամաններ ընդունելէն ետքը, նոր յայտարարութիւն մը տրուաւ Վ. Վահագն, ծանուցանելով թէ ամենեւին չընդունիր այն կարգադրութիւնները որ եղան Կոստանդնուպոլսի ու հրապարկուի մէջ բանող օսմանեան շողիւսներուն օգտին համար: Սերժիայէս պատկեր տըրեցաւ Վ. Վահագն կողմէն Վ. Վահագնութիւն Վահագն պէյ առաւ տուրի պաշտօնատարին, ու բոլոր աս կարգադրութիւնները հիմակահիմայ ետ մնացին, ինչնան որ նոր կանոն մը զըրել:

— Ուրիշ զորավարը ծանր հիւանդութեան մը պատճառով, ու շատեց իր Պարսկաստան երթալը, ուր տեղ պիտի երթայ իբր գործակալ Բեգդիայի կողմէն, պարսից ու տաճկի սահմանները կարգի դնելու: Իայց հիմայ քիչ մը աղէկ ըլլալով, ան շուշտ կը կարծրի թէ եկող ուրբաթ կը մննի Վ. Վահագն որ անոր ընկերութիւն պիտի ընէ իբր թարգման անգղիացոց կառավարութեանը, անցած ուրբաթ մեկնեցաւ Վ. Վահագնի հետ, որ նոյն պէս Լըզըրում կըրթայ ներկայ գտնուելու խորհուրդին:

— Գաղղիայի վերջին թղթաբերէն իմացելոյս որ Վ. Վահագն, Հալէպի հիւպատոսը, Լըզըրումի

հիւպատոս անանկ է, Վ. տը Լանդիլին՝ Լըզըրումի մը ու Վ. Տիւքլոս՝ Կալաթի:

— Կալաթի Վիպայի բժշկականութեան ուսումնարանին յառաջագիմ դասերուն աշակերտները, որոնք աս դպրատունը բացելէն առաջ բաւական պատրաստութիւն ունէին, ու հինգ տարիէն ի վեր բժշկական դիտութեան կը հետեւին, Վահագնէն ի վեր է սկսան բնութեան պատրաստելի: Ես քննութիւնները իրենց դիւրացնելու համար, վերապահեցի արժան սեպից իրեք մասն բաժնէլ նիւթեր. առջինին մէջ պիտի ըլլայ անգամահիւսութիւնը փիլիսոփայութիւնը ու ընդհանուր ախտաբանութիւնը. երկրորդին մէջ՝ տնկաբանութիւնը, բժշկական նիւթը, կենդանաբանութեան հետ, ու քիմիագործութիւնը հանքաբանութեան հետ. երրորդին մէջ՝ արտաքին ու ներքին ախտաբանութիւնը, ու գործողութիւններ բժշկականութեան: Ինչո՞ւ հինգ շաբթի 14 յունվարի առջի քննութիւնը եղաւ արքայական վարժարանին մէջ, Վ. Վահագնութիւն բժշկականութեան առջեւ, աշակերտներն էին (սման է) Փէնտին, Վահագն Եփէնտին և և: Գուրու պատասխանուն վրայ շատ հաճեցան ատենան անգամները ու մտիկ ընողները: Հանդիսաւոր ատենան բանութիւն մը պիտի ըլլայ երկրորդ քննութիւնին զանազան վիճաբանական խնդիրներու վրայօք, ան կէջ ետքը կատարեալ բժշկականութիւն գիտցող աշակերտներուն վարդապետական պատիւ պիտի տըրել:

որ ստանկ կընէ. ու “շուկային ընթացքը” յարգի է նաև երբոր չի գիտցուիր անոր պատճառը:

Կարգիքներուն համար ալ “շուկային ընթացք մը կ'այ” որուն համեմատ պէտք է բունել զանոնք, ու անանկ գործածել, ինչո՞ւ համար..... վասն զի մարդիք խիստ կընմանին դրամներուն, ու պէտք է յարմարցնել անոնց դրամներուն համար եղած կանոնը.....

Իայց հիմայ, ինչպէս որ ալ աւելի աղէկ կըմտածեմ, դուցէ մէկ պարագայ մը բոլոր իմ բաղդատութիւնս կը ջրէ. շատ անգամ կը պատահի որ դրամներուն մէջ կը գտնուին անանկները որ իսկ կը կուգին, մարդիքներուն մէջ ալ կ'ան մի անոնցմէ: Չեմ գիտեր թէ կը գտնուի մի արեւոյ:

(Խարգմանեաց

Հ. Վ. Ի.)

Չինացոց թաղման արարողութիւնը:

Չինացի մը կարգըվածին պէս կըսկի իր դագաղը պատրաստել. ու թէ որ հարուստ է նէ մեծ ծախքով գերեզման մը չինել կուտայ, հասարակօրէն իրենց դագաղը

— ժամանակում օրէ օր կը պակսէ Նշողութի գաւառին մէջ . միայն բոլորովին եղած երկու գեղին մէջ կայ , Պայպուլթէն ու թր ժամ հեռու :

Սօնիթէօր () դրամանը ասանկ կը գրէ Վ . Ս . Սեմուէլին փարէզի գեղական Սեղիտ փաշայի ետ կան չըւելուն վրայօք :

« Ն . Սեմուէլութիւնը որ կը հաճի հաւատարիմ պաշտօնատարներուն մարդասիրութեան ապագայցիներ սալ , իմանալով թէ փարէզի կրիման գէշ ազգեցութիւն մը կը տայ Վ . Սեմուէլին Սեղիտ փաշայի առողջութեանը , բարեհաճեցաւ հրաման տալ անոր որ կոստանդնուպօլիս դառնայ » :

Սալիէ Սուլթանը Վ . Սեմուէլութեան բոլոր ու խալիլ փաշային կողակից , անցած շաբաթ իրի կուն մեռաւ , երկուր ու ցուալի հիւանդութիւն մը քաշելէն ետեւ : Կիրակի առտու անոր յուղարկաւ ընթացի հանդէսը կատարեցին , ու թաղեցին իր հօրը քով :

Ն . Սեմուէլութեան հաւանութեամբ մօտ օրերս վերակացութեան պաշտօն մը հաստատեցաւ Սէրափէրի զուռը . որոնց գործը պիտի ըլլայ զօրաց վերաբերեալ իրողութիւնները քննել : Նա վերակացութեան պաշտօնը յանձնեաւ է Վ . Սեմ . իրի փաշային , որ միանգամայն նախագահ է , Նափիզ փաշային , Էքիպէ Էֆէնտիին ու Վաիլի Էֆէնտիին , արդարութեան ատենի անդամներուն :

Պ . Տիրան՝ քեռուրդի մեծապատիւ հակօր Զէլպիին Տիւղեան , մօտերս փարիզ պիտի երթայ կառավարութեան հրամանաւր փողերանոցի (զարալ խանէի) վերաբերեալ գործիքներ գնելու :

ԵԳԻՊՏՈՍ

Դէքսանդրիա , 5 Յունվար :

Հասարակաց առողջութեան հոգարարներն Նշեքսանդրիայի բոլոր հիւպատոսներուն իմացուց իր շրջաբերական գիրովը , թէ քանի մը ժամու

տանը դրանը քով դրած է , որպէս զի միշտ մտքերնին բերեն թէ մահկանացու են : Չինացոց մէջ ինչպէս հոռւ նաց և Հոռուացոց մէջ ալ , սովորութիւն է որ իրենց բարեկամին կամ ազգականին մեռելը կը պահանջուի խաղերով կատարեն : Հարուստ կամ արտօնութիւն ունեցող մարդիք զանց չեն ընել երբեք աս սովորութիւնը , որուն նպատակն է մեռնողներուն յիշատակը անմահացնել : Նշանկով բարեկամները ու ազգականները առաւանձնաւորութեան համարմունք մը կը տանան , որն որ շատ կօգնէ աս արտառոց ու սնապարծ սովորութիւնը պահելու : Նշանակաւորութիւնը ու ժողովարարութիւնը բանի տեղ չեն դնել թաղման արարողութիւններուն մէջ : Վարդապետը ու լալկանները որ մեռելին հետ կը թան , դրամ կ'առնեն իրենց զանազան պաշտօններուն համար , ու թաղումէն ետքը եղած հաղկերցութիւն ալ կը գտնուին : Նա արարողութիւններուն ու ուրախութիւններուն պատճառովը եղած ծախքը շատ անգամ մեծ գումարի մը կը հասնի : Վարդապետն է թէ ինչպէս աս ազգի ժողովուրդը մեռելներուն համար այսքան չափազանց ծախքեր կ'ընէ :

Հետաքրքրութեան համար նշանակեալ հոս չինացի վաճառականի մը թաղման ծախքերը :

ախտի դիւաւածներ պատահէր է Ստորին Նգիպտոսի մէջ :

Նշողական Նշողը որ ամիսը անգամ մը Պէրութի ճամբորդութիւնը կ'ընէ , աս առտու մեր նաւահանգիստը հասաւ հինգ վեց օր ու շանալով սովորական ատենէն գէշ օդերուն պատճառովը : Նա առիթով խմացանք որ Ստորեւտանի ամմեն կողմը մեծ հանգարտութեան մէջ է :

ԱՐԵՎԷԼՈՅՍ ԱՐԵՎԷՍԵԼՆԵ

Նշեքսանդր օրագրութիւնը թէպէտ մանրամասն չի պատմեր անցած տարւան բոլոր քաղաքական անցքերուն վրայօք , սակայն զանցառութիւն չընէր անոնց երջանիկ վախճանը յիշելու՝ որն որ Սեմ . իրիտանիա ձեռք բերաւ հիմակաւն պաշտօնատարներուն խոհեմ կառավարութեամբը : Վառլարին է կրտէ նոյն օրագիրը , երկրիս ամմեն տարեգիրներուն մէջ՝ աս տարւան պէս թուական մը գտնալ որ հասարակաց գործքերը ասանկ մեծ փոփոխութիւն մը կրած ըլլան : Նոյն տարւան սկիզբները՝ թէպէտ Լեզիլիայի վեճակը զրեթէ յուսահատութեան մէջ էր , բայց հիմայ բարեկամութիւնը մեր աչքին առջև յայտնի կը տեսնուի : Պատերազմի ու ձախորդութեան տեղ՝ որ անատենը կը կրէինք , հիմայ հանգստութիւն ու յաղթութիւն ունինք . անհաւատարմութեան ու չարակամութեան տեղ , որոնք շատ անգամ մեղի կը հանդիպէին , հիմայ վստահութիւն ու բարեկամութիւն կը վայելին , որոնք օրէ օր է վիշտալու վրայ են . ձախորդ վաճառականութեան փոխարէն՝ նորէն սկսաւ հիմակ ծաղիլ գործունէութիւնը ու ճարտարութիւնը : Վերջապէս եկամուտներուն պակսութիւնը՝ որ չափէ դուրս էին , ոչ միայն լեցեցաւ , այլ և անանկ հիմանց վրայ հաստատուեցաւ անոնց ապահովութիւնը՝ որ անշուշտ պիտի է վիշտան : Նոյն՝ աս հարկաւոր բարեկարգութիւնները շատ սուղ նստաւ երկրիս , բայց անոնց պատուէնը ալ նմանապէս աս երկիրը պիտի վայելէ :

Նա բանիս համար նախ պէտքէ որ երախտագի

Նշեալ տախտակէ դադար մը 60 սիւնադրոշմ գահականի . մեռելին դարգերը՝ 120 , քորմերուն տըրած ստակը 60 . զոհերուն համար պէտք եղած թղթերը՝ 260 . փակելու ու պահուակ կը պահանջուին համար՝ 325 . գերեզմանին ծախք՝ 275 , աճապարներուն (օգգապաղ) և ուրիշ խաղողներուն՝ իրեք օր իրեք գիշեր , 75 . տասը խոզ՝ 120 . շաքարեղէններ , միք՝ 135 : Նշեալ ամմենը 1430 սիւնադրոշմ գահական :

Նշեքսան ստակ ամիսը վճարեցին մեռնողին ժառանգները , անանկ ցուցունելով թէ շատ բան մը ծախք ըրած չեն : Չինացիք մեծ պարտաւորութիւն մը կը սեպեն իրենց բոլոր աս արարողութիւնները զգուշութեամբ կատարելու . ու երբ որ մէկը մեռնելու ըլլայ որ կարողութիւն չունի այսքան դրամ ծախք ընելու , անոր ընտանիքը յետին աղքատութեան մէջ կ'իյնան ու կը սկսին մօրալ : Պաղատիւ մէջ չինացի արհեստաւոր մը մեռաւ ու քիչ մը պարտք ձգեց . իր ամմեն ունեցածը հաղիլ թէ հարկեր չափի կը հասնէր , ու բաւական էր իր պարտքերը վճարելու . իայց աս գումարին վրայ՝ քառսունը եօթը ռոֆի ալ դրին թաղման համար . վստի զի ազգականները ուզեցին որ հանգիստաւ ըլլայ : Նշեալքը տեղերը թէպէտ աղ

տութեամբ շնորհակալ ըլլանք Վերին Վախտանաւորութեանը , որ աս անգամ ալ պահպանեց մեր հայրենիքը : Իայց աս սրբադան սարտաւորութիւնը կատարելէն ետեւ , պէտք է որ ամմեն մարդ յօժաւորութեամբ ճանաչող ըլլայ նաեւ ան մարդիքներուն՝ որ նախախնամութեան զօրծիք մը եղան , որոնցմով աս բարեկարգութիւն երբ վայելցինք , ու կը պարտաւորինք խիստ շատ է վիշտներ ունեցած վստահութիւններու հասարակաց գործքերու պաշտօնատարներուն վրայ : Վախելը ևս՝ որ ատեն ատեն մթնցուցին քաղաքականութեան հորիզոնը օտոր երկիրներու մէջ , ու զեռ անոնց մէկ քանին ալ կը տեսնուին , ապագային համար բնաւ մէկ խռովութիւն մը չեն պատճառեր մեզի : Եւ ըստ որում զարմանալի խոհեմութիւնը ու չափաւորութիւնը զաղղիացոց թագաւորին ձեռնառու է մեզի , նմանապէս և մեծ պաշտօնատարներունը՝ որոնք յաջողութեամբ կը կառավարեն Վաղլիս , անհատ է որ Սեմ . իրիտանիայի տերութիւնը՝ դո՛նէ մեր ատենը , Վաղղիայի հետ աւելլի , և հետեւեալը եւրոպական պատերազմի պատճառ տայ : Կը յուսանք առանց երկբայութեան , որ Վաղղիայի մէջ եղած հակառակութիւնը՝ Նշեղիայի դէմ , հետզհետէ պիտի դադրի ու քաջ , աշխոյժ և ազատ ժողովուրդը Վաղղիայի , ինքնին պիտի գայ բաղմի՝ քաղաքական կը թուութեան լուսաւորութեան ու բոլոր աշխարհիս ազատութեանը համար աշխատող ախոյեաններուն մէջ :

ԳԼԳԼԻՆ

Փարիզ , 31 Կեկտեմբեր :

Երեկ չէ առջի օրը՝ Վ . Սեմուէլութիւնը գաղղիացոց թագաւորը Ռիպուլիի պալատէն ելաւ տեփութներուն խորհրդարանը գնաց մեծ հանդէսով , Լըմուրի ու Սօնիփանիէի դքսերուն ընկերութեամբը , ուր տեղ սկստուով ընդունչին զինքը :

Ն . Սեմ . իրեն աթուր նստելէն ետեւ , հետեւալ ատենախօսութիւնը ըրաւ :

Պարոնայք .

« Վաղղիայի սէրը ու համակրութիւնը քաջալի

քատ անձինք էին , բայց ամենէն գէ՛մ չի կեցան իրենց վճարելու դրամին գործածութեանը ու , հաճեցան յօժարութեամբ որ թաղի պարտապանը՝ իրենց ատենիքներուն հետ մէկ սեղ : Իայց գիտեալ պէտք է որ աս ճին արարողութիւնները աւելի զգուշութեամբ կը պահեն Չինաստանի բոլորաիքը եղած կը ընեն որոնք մէջ քան թէ ուրիշ անշուշտ , ասանկ ալ ըստ , վաղիս սովորութիւնները : () Իրենակի համար Վաղղիայի ու Չինաստանի միջակացութիւնը կը հազար ինչուան հիմայ իրենց հին ազգային հագուստ . իսկ անոնք որ Չին . ու չեն ստիպեցան որ հոգնին թաթարներուն զգեստին նման , որ յամին 1644 , տիրեցին Չինաստանի . ինչու որ հագուստն տարբերութիւնովը դիւրաւ կ'իմացէր որ սակաւաթիւ են աս երկրին սիրողները , և հեռաւորապէս պահով չէին ըլլար :

Թարգմանեաց ի գաղղիականէ
Ստեփան Ստեփան :

լուծվելն տրվին ինձի . թեպետ իմ սիրտս միշտ վե-
րադարձվել է քայքայ մեծ վստահութիւն ունենալով
ձեր հաւատարմութեանը վրայ, ես ինքնին հրաւի-
րելով ձեզի որ ձեր աշխատութեան ընթացքը ըսկը-
սիք, ուղեցի որ լրացնեմ սու օրվան օրս ինչ որ ան-
կատար ձգելու ստիպւելի էր իս իմ ցաւս, ձեր խոր-
հրդարանին բացաւ ատենը : Իրդէն շատ աշխա-
տեցաք դուք : Կաղզիայի ապահովութեանը ու ա-
պագային համար . շնորհակալ եմ ձեզի Կաղզիայի
կողմանէ : Ինչ որ է նէ մեր փորձառութիւնը, ես
ու իմ գաւինիս, կընուիրենք անոր ծառայութեանը
որչափ որ կարողութիւն ու կեանք կընդունէ մեզի
լստուած :

« Բարեկարգութեան ու խաղաղութեան օգնու-
թեամբ » ազգային բարեկարգութիւնը (ինչպէս որ
յայտնի կըլլայ հասարակաց եկամուտներուն շու-
տով է վերելանք) միշտ առաջ ելնալով վրայ է մեր
անկախութեանն աւելի : () Ինչպէս հաստատ թագա-
ւորութիւնը պիտի ապահով գրաւ մըն է ամենեւնի
հանգստութեանը, որպէս եւ երկրիս զօրութեանը .
ու ամեն մարդ աղէկ համոզուած ըլլալով թէ օրէնք-
ները ճշգիւ պիտի կատարուին, քիչ կը պատահի որ
անոնց խտրութիւնը չի գործ դրուի : Ուրիշ եւ որ
աս երջանիկ վստահութիւն ձեռք բերած ենք :

« Կը յուսամ որ մեր յաջողութիւնը պիտի շա-
րունակէ իր ընթացքը, առանց ընդհատութեան ու
արգելք մը ունենալու . ինչու որ օտար տէրութիւն
ներուն հետ խաղաղական ու բարեկամական միաբա-
նութիւն մը ունին :

« Տէրութեանց միաբանութիւնը Բրեւէթի ան-
գործութիւնը հաստատեց, ու Լստրեստի բրիտ-
տանայ ժողովուրդներուն կառավարութիւնը, անոնց
հաւատարմութեանը ու բազմաթիւներուն համեմատ :

« Կրցաւ իմ մօտեւ եղած Ապանիայի խռովու-
թիւններուն վրայ . իմ միաբանութեամբս Ապանիայի
տէրութեան հետ, ուրիշ միտք չունիմ, քայքայ միայն
պաշտպան ըլլալ մեր օրինակար օգտին, հաւատա-
րիմ բարեկամութիւն մը ունենալ զապէս թա-
գուհին հետ, ու ցուցնել մարդկութեան իրաւան-
ցը համար, օգնութիւն համեմատ անկախութիւնը որ
պատիւ մըն է Կաղզիայի անուանը :

« Մարքէզի կղզիներուն տանքէն լուրջ ան հաւա-
ւոր ծովերուն մէջ ապահովութեան մը հաստատեցի
մեր նաւորդներուն, որուն հարկաւորութիւն ունէին
շատ ատենէ ի վեր :

« Մեր քու թանկին յարատեւող ջանքովը
ճէզայի մէջ ունեցած իշխանութիւններն անոնց
ու պատկանելի եղաւ ամեն տեղ . արթնութիւնը
ու կանոնաւոր կառավարութիւնը պիտի լրացունեն
աս գործը որ մեր զինուորներուն քաջասիրտութիւնը
ասանկ փառքով առաջ կըրտանի միշտ :

« Շատ երկիրներու հետ կապակցութիւններ
հաստատեցի, որոնց նպատակը մեր երկրագործու-
թեան, առուտուրին ու ճարտարութեան ալ աւելի
զորոնեցութիւն մը տալ է, ու նոր զինուորներ
մեր ազգային օգնութեանը :

« Ինչպիսիք պիտի ներկայացնեն ձեզի եկա-
մուններու օրէնքները, եւ ուրիշ առարկաներ
մը նոր կանոններու, որոնք մեր օրինաւորութեան ու
կառավարութեան մէջ կարեւոր բարեկարգութիւն
ներ պիտի մտցունեն :

« Պարտնէր, աշխարհք խաղաղութեան մէջ է .

Կաղզիա ազատ է, գործունեայ ու երջանիկ : Լա-
նպատակ ունեցայ ու պիտի ունենամ միշտ ինչ-
եւ մերջին օրս որ իմ հայրենիքս միշտ վայել աս
բարեբանը . ու ձեր հաստատուն ու հաւատարմու-
թեան կանոնութեամբը յաջողեցաւ ինձի աս գործը ա-
ռաջ տանիլ : Կուք պիտի օգնէք ինձի որ պահ-
պանեմ ու գրաւ տանիմ մեր հասարակաց գործը :
Լս պիտի ըլլայ ամենեւնի պիտի արժանաւոր վարձք
ու ինձի միտքով միտքութեանը որուն կարող եմ այ-
սուհետեւ յուսալու :

Լս ատենախօսութիւնը լրացնալով պէս թագա-
ւորը ոտք ելաւ ողջունեց ունկնդիրները՝ օրոնք միա-
բերան կաղաղակէին, կեցցէ՛ արքայ . ու իսկոյն
արքայական կառքը մտնալով մեծ հանդէսով իր պա-
լատը դարձաւ :

ՓՕՐԹՈՒԿԱՆ

Փորթուկալի խորհրդարանը բացեցաւ յունվա-
րի 3 ին . ու ինքը թագուհին ատենաբանութիւն մը
ըրաւ ազգու խօսքերով, օտար տէրութեանց հետ
ունեցած բարեկամական հաճելի վիճակին վրայօք,
Ուսաստանէն պաշտօնատար մը գալէն ետքը՝ որ ուն
կըսպասէր :

ՊԵՆՏԻԳՆ

Լս կառավարութեան գլխաւոր գործքերուն մէջն
է հիմայ, նորէն կապակցութիւններ հաստատել
Ուսաստանի հետ :

Կըսի թէ՛ Պենտիգայի կառավարութիւնը Մեծ
Բրիտանիայի, Լատինայի ու Բուրիայի տէրու-
թիւններուն զիմեր է աղաչելով զանոնք որ իրենց
ձեռք զարկած գործքերին շատով կատարին, կա-
պակցութիւններ հաստատելու Պենտիգայի ու Ուս-
սիայի մէջ, ու կերելայ թէ, աս խնդիրքը շատ մար-
դասիրութեամբ ընդունելու են իրեք տէրութիւններն
ալ : Լս գաշնագրութեանց գործառնութիւնները
Լստրեստ պիտի ըլլայ :

ՌՈՒՍԿԱՆ

Ինքրագործ, 5 Կեկտեմբեր :

Հերքին գործող պաշտօնատարը հետեւեալ հրա-
մանը իմացուց կառավարութեան բոլոր գլխաւոր
անձինքներուն :

Կրակ ձգող մարդիկները բռնութիւնով պէս իս-
կոյն վեց անգամ պիտի անցնին, երկու կարգ զինուոր-
ներու մէջ տեղէն ամեն մէկ կարգը հինգ հարիւր
հոգի, որոնք պիտի ծեծեն յանցաւորը : Լս պա-
տիժը պիտի տրուի կէս օրվան ատեն ու յանցանքը
գործընած տեղը, ու որքան կարելի է նէ պիտի հոգ
տարել որ ամեն մարդ տեսնէ : Ի՞նչ որ յանցաւորը
պատիժէն ետքը ապրելու ըլլայ, քիչ մը ընդունա-
լէն ետքը Սիպիւրիա պիտի խրկուի, հին տեղ բռնի
աշխատեցնելու : Լս . Սիպիւրիա թեմի կայսեր
կամարը համեմատ բոլոր կրակ ձգող մարդիկը աս
պատիժը կրելու են : Բայց թէ որ աս յանցանքին
տէր եղողը չափահաս չէ, ան ատենը Լս . Սիպիւ-
րիա թեմի կայսեր հրամանաւր ուրիշ պատիժ
պիտի տրուի :

Լնդդիական պատերազմի շոգենաւր Էդգար Ըս-
ւած՝ Կիրակի մեկնեցաւ ասկէց Լնդդ Երթալու,
ուսկից Կաղզիա պիտի անցնի : Լս շոգենաւր Մեծ
Բրիտանիայի կառավարութեան հրամանաւր Լնդ-
դիա խրկուեցաւ երկրասարդ մալդեզը՝ որ Էդլան-
տայի Կօզմ կոչուած այրի կինը սպաննեց անցած
տարի, ու ինչ-եւ հիմայ Լնդդիայի հիւպատոսարա-
նին բանտն էր . նոյն մարդասպանին հետ խրկուե-
ցան նաեւ գլխաւոր վկայներէն երկու անձինք, որոնց
թէ ճամբու ծախքը և թէ իրենց ճամբորդութեանց
պատճառաւ կրած ֆրանսին անգղիական կառավա-
րութիւնը պիտի հատուցանէ :

Կաղզիայէն լրագիր մը հետագայ տեղեկու-
թիւնները կուտայ Լնդդիայի մայրաքաղաքին վրայով :
Լստրեստ աշխարհիս պիտի մեծ ու հարուստ քա-
ղաքն է . իր մեծութիւնը 32,000 քառակուսի մղոն
է . շատ մեծամեծ տներ կան որոնց մեծ մասը՝ երեք
չորս կամ հինգ դասիկներով : Լս քաղաքը հօթը
մաս բաժնած է . բուն Լստրեստ, Վեդմինսթըն,
Կինսպիւր, Կառլալայ, Դուքս-Էսթ-Էսթ, Էսթ-Էսթ,
Սոհոլայ, ու Լստրեստ :

Երկու ետքիները՝ Դեմի գետին հարաւային զին-
ւն . 35 եկեղեցի ու մատուռ կան լուսերականներու
364 մատուռ՝ նոյն աղանդի հիւնդուստներուն, 22
մատուռ օտարականներու, 250 հասարակաց դպրա-
տուներ, 1,500 մանաւոր դպրոցներ, 15 հիւան-
դանոց, 150 բարերարութիւն ընելու գրատուներ .
նաեւ 250 մարդասիրական ընկերութիւններ, 550
կառավարութեան գրատուն, 14 բանտ, 22 թատ-
րոն, 24 շուկայ :

Լստրեստի մէջ տարին 110,000 եղն կերթայ .
776,000 ոչխար . 250,500 գառն . 250,000 որթ
(տանա) 270,000 խոզ . 11,000 տակաւ կոզի . 13,000
տակաւ պանիր, 10 միլիոն կալօն կաթն . 8 միլիոն
քիւլ ցորեն . 65,000 մեծ տակաւ զինի . 3 միլիոն կալօն
ոգիլից ըմպելիք . 2 միլիոն տակաւ փօռգէր :

Լստրեստ քաղաքը ունի ու կընուցանէ իր մէջը 116
502 կօշկարար . 14,556 գերձակ . 2,491 դար-
բին . 2,013 զանակ շինող . 5,030 շէնքերու ներ-
կարար . 1,076 ձկնալաւար . 2,662 խոյրարար ու
գզակարար . 13,200 տաղձագործ . 6,822 որմնադիր
ու անոնց օգնականներ (ըրդաւ) 15 . 5,416 հիւան-
(մարմնկոտ) . 1005 կառք շինող . 2,130 փայտ կտրող .
2,807 տկնալաւար . 1,172 նաւաւար (էսկիմօ) .
որոնք ըստ մեծի մասին հրէայ են . 3,628 տպագրա-
տանց գրաւար . 700 տպագրող . 1,398 գրքալաւար
ու թուղթ ծախող . 2,633 ժամագործ . 4,227 դեղա-
վաւար . 1,410 կաթ ծախող . 5625 հացագործ . 2091
սփիւրջ . 1,040 գրող (ուհիներով) փոխ տրող . 4,
522 մագործ . 1,556 նպարաւաւար (սպալ) . 1,099
դեղ շինող (էդաճի) . 1,307 չուխայ ու թիւլլէնտ
ծախող . 2,167 փոքր կառք շինող . 1,319 ածխա-
վաւար . 1,351 ներկարար . 2,133 պղտիկ տակաւ շի-
նող . 2,319 կապարագործ . 907 քաքարագործ (պէ-
րէքի) 69 թամբ շինող . 1,247 թէնքէքի . 803
քթախոտ ծախող . 1,470 ճախարակագործ (չըխ-
ըրիճի) 15 :

Լնդդիական օրագիրներ աստղաբաշխական նշա-

Նաևոր զիպաճի մը տեղ զրոծ են աս տարւան փե-
տըրվար ամսու մէջ՝ (ըստ լատ .) լուսնի ծնունդ
չըլլալը : որն որ մարտի մէջ երկու անգամ պիտի
պատահի : այսինքն մէկին ու եւսունին :

Փետրե օրագիրը դիտեմքերի 18.ին : հետե-
կալ անցքը կը պատմէ :

« Լ՛հա մէկ գործ մը որ մեր քաղաքին մէջ զգա-
ցում մը պատճառեց ու դեռ զանազան կարծիքներ
կըլլայ անոր վրայ : Երեկ առտուան դէմ, աղանի
մը բոլորովին տկարացած ինկու զինուորական հի-
ւանդանոցին դռնէն քալելով . առին ու նայեցան որ վեղը
մետաքսէ թիւղ պլոնի տոմսակ մը կար : աս բա-
ռերը ու աս թուանշաները վրան գրած :

Թիւ 2203 : - Ընտանիք ծախէ, թշնամութիւն մը
պիտի ծագի մտերս :

Կըկարծուի թէ աղանին փարիզէն ելած է
Լոնտոն գալու : Եւ տոմսակին յիշատակութիւնը
կը յարմարի՝ արդեօք թէ Կաղը իսկի ու Լոնդոնի
մէջ վէճ մը պիտի ծագի : նաեւը նայելու իրա-
ւունքին համար :

Լոնտոն չենք կրնար հաստատուիլ աս բանը :
բայց կսկսեն է ենթադրել զան իւրերով : Թիւ որ
աս բանը ստոյգ պատահի նէ : աղանին բերած լու-
րը երեւի նշանակութիւն մը ունեցած կըլլայ :

Կըպ օրագիրը արտաքին կարգի գործք մը կը
յիշատակէ : Ալթ ու կէս տարեկան տղեկ մը Գրամ
լինկամ քաղաքը աստղաբաշխութեան դաս կուտայ
եղեր հրապարակալ :

Սանկամարդ ու գեղեցիկ աղջիկ մը տասներե-
նը տարեկան : Դան Գաուէր անուն : Լոնդոնի ա-
րեւմտեան կոմսութիւններուն մէկուն մէջ : յանկարծ
մեռնելով : զոտուորը քննութիւն ըրաւ մեռնելուն
պատճառը իմանալու : Արաքէտ բժիշկները միայն
բան հաստատեցին թէ աս աղջիկը մեռած է : սրտի
երակներուն մէկը պատուրած ըլլալով : որովհետեւ
շատ կըսեցին եղեր իր հանգրծը՝ գեղեցիկ երեւա-
լու համար :

Լոնդոնի օրագիր մը կը հաստատէ թէ շինի
հետ եղած խաղաղութեան դաշինքէն առաջ եկած օ-
գուտներէն մէկը աս պիտի ըլլայ որ չինացոյ կտա-
վարութիւնը չի կրնարով ամբողջին ներս մտնալը
արգելել : Թող պիտի տայ որ մշակեն զան : Սօս
ժամանակներս Սիամի թագաւորը խիստ ջանք ըրաւ
ամբողջ առաւելումը բոլորովին խափանելու . որ ան-
մաքս իր երկիրները կրտանէին թէ չինացի նաւերով
թէ անգղիացի կամ աւալի նաւերով Պոմպայէն ու
Սինկափորէն : Սիամի ազնուականներն ալ սկսեցին
ամբողջ բանեցնել . բայց կառավարութիւնը սաս-
տիկ պատուերէն ու կանոններ զրոյս որ աս սովորու-
թիւնը ոչնչացնէ միծ մեծ տուգանքներ առնելով ու
բանտ դնելով ամբողջ քաղաքներ : Սիամի աս ար-
գելքը ըլլալէն ետեւ : ուրիշ զօրաւոր ու օգէից խմ-
լիքներ գործածելու սկսեց : Լոնտոն տարի՝ 113,000
թալէնթ չար տուրք կտանէ Սիամի թագաւորը բգե-
լից խմլիքէ : միտակ մայրաքաղաքէն ու շրջակայ
քաղաքներէն : Եւ բանին հոգաբարձութիւնը չինացիի
մը տըրած էր թագաւորը որ աղքատ եկաւ հոս : ու
հիմայ չափազանց հարգուցաւ : Կոնկրէնի մէջ պ-
լատ մը ունի յիշեալ չինացի որ թագաւորին տը-

լած գումարէն ի զատ իշխաններու ու ազնուական-
ներու ալ ընծաներ կուտայ :

Լոնդոնի օրագիր մը մէջ կը կարդացուի :
« Հինաստան շոգիւնաւ ճամբորդութիւն մը կընէ
հիմակ : որ շոգիւնաւ նաւարկութեան պատմութեա-
նը մէջ շատ նշանաւոր պիտի ըլլայ : Լոնկէց առնը
լած վերջին լուսնուն նայելով : աս նաւը իր նա-
ւաստիններուն հետ մէկ տեղ Համբարձման կղզին)
հասեր է առանց վտանգ մը կրելու : Լոնկէց Գլուխ
Բարեյրաւոյէն պիտի անցնի : նորէն ածուխ առնե-
լէն ետք : Եւ շոգիւնաւ ին ու երեւի կղզիներ
ըր հանգիստէն ետեւ : Կալիֆորնիա պիտի երթայ
փորձելու համար նաւարկութիւնը շոգիւնաւ ճամ-
բորդութիւն ընելու՝ Սեմ Բրիտանիայի և Հին
տու մէջ :

1) Սորը Հեղինէին արեւմտեան հիւսիսային դին կղզի
մէն է քիչ քանակներով, որուն անգղիացիք կըտրեն :

Լոնտոնի օրագիրը թշնամութեան օրագիրը, դիտեալ
ի միջոցի և Լեալ ըստ բաժանման Սիամի :

	Սատուրի :	Հարեւ :
Սորաթ	22 3 րոպէս + 8 1/2	աստիճան 17 1/2
Հարաթ	23 " + 9 1/2	" 18 "
Կիրակէ	24 " + 8 1/2	" 00 "
Կրկնաբարթ	25 " + 10 1/2	" 17 1/2 "
Կրեքարաթ	26 " + 11 1/2	" 22 1/2 "
Չորեքարաթ	27 " + 11	" 23 1/2 "
Հինգշաբթի	28 " + 11 1/2	" 22 1/2 "

ԱՌԵՒՍՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԼԿՂԻՆ

Սորաթիւ, 9 3 րոպէս :

Բամպակ : Սեմ անշարժութեան մէջ է : ու խիստ
քիչ գործունեութիւն կըլլայ : մանաւանդ Իզմիրու
առեակ բամպակներէն որոնց անունը տըրող չի կայ :

Սետաքս : Եւ շաբաթ 140 պալիա զանազան
տեսակներէն ծախեցաւ . Պոլսոյ երկան խաւ-
պան՝ 14-15 ֆունթ կէս քիլոկրամ . կարճ խաւ-
պան՝ 16-16 1/2 . Սոմալիի ըստ ապրանքը՝ 12 ֆունթ .
Պարսկաստանի լիճ-13 : ասանցմէ ի զատ ուրիշ
պղտիկ վաճառմանքներ ևս եղան ուրիշ տեսակ մե-
տաքաներէն :

Նէհրի : Կիւ մը կուզի . մէկ մաս աղւոր ապ-
րանք ծախեցաւ 2 ֆունթ կէս քիլոկրամ . հի-
մակ Նէհրի ունեցողները 2 1/2 ֆունթ կուզին : ու կա-
րելի է թէ ծախու առնող զոտերի աս գիններով :

Լիֆի : Եւ փոփոխութիւն մը չեղաւ գիններուն
ու հազիւ թէ 12 1/2-13 ֆունթ կը ծախու կէս քիլոկ-
րամ : Թէ որ պղտիկ կտոր ամֆիոն ըլլայ :

Սոստ : Թուէ ու քիչ գործունեութիւն կըլլայ .
աս օրվան արժողութիւնը՝ 50 1/2-51 ֆունթ է հա-
րուր քիլոկրամ պատրաստ ապրանքին համար :

Կոստա : Եւ մանապէս թուէ . Սոսիայինը՝
27-28 ֆունթ է հարուր քիլոկրամ . Լոնքսան
զրիայի մէկ նաւու բեռ ծախեցաւ 25 ֆունթի :

Թիւ 2203 : Եւ փոխարկածաւ է . Եւ շաբաթ մէկ
պղտիկ մաս Լոնդոնի տեսակ թիֆթիք ծախեց է 2 1/2
ֆունթ կէս քիլոկրամ :

ՏԱՆԿԱՏԱՆ

Օրագիր, 29 3 րոպէս :

Եւ օրվան մէջ քաղաքիս առաւելումներուն
նշանակելու աշխատի փոփոխութիւն մը դրեթէ
չըլլալով : կը բաւականանաւ ծանուցանել : որ մեր
վերջի թիւէն ետքը հարուր սէփէթի չար ամֆիոն
ծախեցաւ 85 զուռուչի չէփին : որ պատրաստ ըս-
տակով հոլանտայի վաճառատուն մը գնոյ առաւ .
անկէ ի զատ 86-87 զուռուչի ալ ծախեցաւ քանի
մը սէփէթ : բայց 21 և 31 օր պայմանաւորով :
Բամպակները միշտ թուէն : ու աս օրվան արժո-
ղութիւնը 180-218 զուռուչի է խանթարը ըստ տե-
սակին :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆ

ԽՈՐՀԱՐԿԱՆ ԿԱՐԿԱՆ

Շնորհաց և նշանաց և խորհրդոց Կրիստոսական
սորը Լեւոնցոյ .
գեղեցիկ և համառոտ բացատրութեամբ . յորինեալ
Ի Կերպարաւոր Ստոյթեոս Լըք Լապիկոպոսէ
Օրագիր :

Կըմախի Իզմիր Սորոյեան Ստոյթեոս . գին
կալմանին, 8 զուռուչի :

Պոլիս Կիսե քեհիայի փողոցը Կիլիման՝ Պ . Սար-
կոսի ու Կիլիման Պ . Ստեփանի մաղաղան . հոն կը-
ծախու նմանապէս Իզմիր տղամ Սալմա . Կերպար-
աւոր և Կերպարաւոր :

ԱՐԴԱՆՈՅՍ ԱՐԵՐԱՏԵԼՆ . Եւ (Օրագիրը
շաբաթ անգամ մը կը տրուի :

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 զուռուչի է
կանիկ (փէշին) . ով որ ուղէ կրնայ ստորագրուիլ :

Իզմիր օրագրութեան տպարանը :
Պոլիս երկրորդ խանը Սոմալիան Սկրաիլ աղային
գրատունը :

Պոլսոյ Կապաքճեան Ստոյթեոս ու Կրիգոր աղայ-
ից մաղաղան :

Լեքսանդրիա՝ Լեզալանեան Կարապետ աղային մա-
ղաղան :

Կահիրէ՝ Լեզալանեան մահալեի Լեքսան աղային
գրատունը :

Հոպպէ՝ Սրապիտեան աղայ Կահիրէն գրատունը :
Թիւստ՝ Լեռնեան Կրիգոր աղային գրատունը :

Լոնդոն՝ Ստոյթեոս Կարապետ աղային մաղաղան :
Լեզալանեան Կարապետ աղային տունը :

Լաշ՝ Պըլքընեան աղայ Երաւոյ մաղաղան :
Պաղատա՝ Լեզալանեան ստոյթեոս Ստոյթեոս Լա-
շիկին տունը :

Կարեթ՝ Լեռնեան Կարապետ աղայ Կա-
լուստին վաճառատունը :

Կիւստան՝ Լեռնեան Կարապետ աղային գրատունը :
Սպահան՝ Լեռնեան աղայ Կարապետ վաճառատունը :

Պոմպա՝ յարգի պարոնաց Լեռնուր որդւոց և Լեռն-
ուր վաճառատունը :

Սինկափոր ու Պաղատա՝ յարգի պարոնաց Լեռն-
եղաւոր գրատունը :

Ե ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՏԵՓԵՆՆՈՍԻ Պ.ՊՈՆԵՆ